

Czterdziestogodzinne nabożeństwo w naszej parafii rozpocznie się w piątek, 24 sierpnia i zakończy w niedzielę, 26 sierpnia, w Uroczystość Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej.

W piątek Msze św. o godz. 06.30 w dolnym kościele, oraz o godz. 07.00, 09.30 i 18.00 w kościele górnym, w którym przez cały dzień będzie adoracja Najświętszego Sakramentu. W sobotę Msze św. w górnym kościele o godz. 07.00 i 09.30. Msze św. o godz. 06.30 i 18.00 – jak w inne letnie soboty – w kościele dolnym. Najświętszy Sakrament do całodziennej adoracji w sobotę i niedzielę będzie wystawiony w kościele dolnym. Pamiętajmy też, że to w dolnym kościele znajduje się nasz główny obraz Jasnogórskiej Pani. Wszystkich zachęcamy do indywidualnego spotkania w tych dniach z Chrystusem Eucharystycznym.

Nabożeństwo czterdziestogodzinne ma bardzo bogatą historię, symbolikę i tradycję. Nawiązuje do przebywania w grobie Jezusa przez 40 godzin. Liczba 40 jest często wymieniana w Biblii i zawsze oznacza święty czas. Przed rozpoczęciem nauczania Jezus przebywał na pustyni przez 40 dni, tyle samo czasu padał deszcz w trakcie potopu, Żydzi wędrowali przez pustynię przez 40 lat.

Dawniej nabożeństwo czterdziestogodzinne najczęściej służyło jako wprowadzenie do Wielkiego Postu. W dzisiejszych czasach jednak mówi się nie tyle o czterdziestogodzinnym nabożeństwie, co o dłuższej adoracji, bez określania czasu jej trwania. Termin ten zachował się w praktyce duszpasterskiej i zwłaszcza w Polsce określa się nim trzydniową adorację, odbywającą się albo w trzy kolejne niedziele przed Wielkim Postem, albo przez kolejne trzy dni do Środy Popielcowej. Zachęca się również, by urządzać je w Adwencie czy też przed ważnymi momentami dla danego Kościoła lokalnego.

W niektórych diecezjach było sprawowane bez ustanku w kolejnych parafiach: gdy tylko kończyło się w jednym miejscu, rozpoczynane było w następnym. W ten sposób w diecezji nieustannie, przez okrągły rok, trwała adoracja Najświętszego Sakramentu. Celem tej adoracji jest pogłębienie zjednoczenia z Chrystusem całej wspólnoty wierzących, która gromadzi się w kościele, gdzie sprawuje się i przechowuje Najświętszy Sakrament. Wywodzi się ze Mszy św. i ma prowadzić do pełniejszego w niej uczestnictwa. Dlatego głównym akcentem wystawienia Najświętszego Sakramentu powinna być uroczysta Msza św. na rozpoczęcie i zakończenie adoracji.

Historia

Współcześnie czterdziestogodzinne nabożeństwo jest stopniowo zapominane. Najczęściej służy jedynie jako „wstęp” do Wielkiego Postu. Ma jednak bardzo bogatą i długą tradycję. Już w 1539 r. papież Paweł III pisał, że powstało, aby „ułagodzić gniew Boga, spowodowany występkami chrześcijan, oraz aby udaremnić wysiłki i machinacje Turków, dążących do zniszczenia chrześcijaństwa”.

Czterdziestogodzinne nabożeństwo bywa nazywane Quarant' Ore (lub Quarantore), od quarant – „czterdzieści” oraz hora – „godzina”. Najkrócej mówiąc, polega na nieustannej, trwającej czterdzieści godzin modlitwie przed uroczystie wystawionym Najświętszym Sakramentem. Jest to więc nabożeństwo eucharystyczne i powinno się zarówno zaczynać, jak i kończyć mszą

św. Istnieją nawet specjalne, uroczyste msze, połączone z procesją z Najświętszym Sakramentem, przewidziane na początek i koniec czterdziestogodzinnego nabożeństwa.

Adoracja trwa 40 godzin przede wszystkim dla upamiętnienia czasu, jaki według tradycji ciało Zbawiciela było złożone w grobie. Ale liczba 40 jest często wymieniana w Biblii i zawsze oznacza święty czas: przed rozpoczęciem nauczania Jezus przebywał na pustyni przez 40 dni, tyle samo czasu padał deszcz w trakcie potopu, Żydzi błakali się na pustyni przez 40 lat. Współcześnie jednak oficjalne dokumenty liturgiczne mówią nie tyle o „czterdziestogodzinnym nabożeństwie”, co o dłuższej adoracji, bez określania czasu jej trwania. Termin zachował się w praktyce duszpasterskiej i najczęściej – zwłaszcza w Polsce – określa się nim trzydniową adorację, odbywającą się albo w trzy kolejne niedziele przed Wielkim Postem, albo w niedzielę (od ostatniej mszy porannej), poniedziałek i wtorek przed Środą Popielcową. Nie jest jednak związane wyłącznie z tym okresem liturgicznym. Zachęca się również, by urządzać je w adwencie, czy przed istotnymi momentami dla danego kościoła lokalnego. W niektórych miastach, np. Rzymie, Mediolanie czy Paryżu, było dawniej sprawowane bez ustanku w kolejnych kościołach: gdy tylko kończyło się w jednym miejscu, rozpoczynane było w następnym. Starano się też, by adoracja trwała dzień i noc, nieprzerwanie czterdzieści godzin pod rząd.

Nie ma pewności co do tego, kiedy powstało czterdziestogodzinne nabożeństwo, ani kto je zapoczątkował. Najprawdopodobniej, jego korzenie można odnaleźć już w średniowiecznym (XIII-XIV) zwyczaju przenoszenia Najświętszego Sakramentu do Grobu Pańskiego właśnie na czterdzieści godzin. Wiadomo też, że w 1527 r. w Mediolanie, bractwo związane z kościołem Świętego Grobu zorganizowało trwające tyle samo czasu uroczyste wystawienie Najświętszego Sakramentu. W 1537 r., również w Mediolanie, z inicjatywy Józefa Piantanida da Fermo, kapucyna, rozpoczęto nieprzerwaną adorację Najświętszego Sakramentu, odbywającą się po kolei w różnych kościołach. Dwa lata później, papież Paweł III wyrażając oficjalną zgodę na to nabożeństwo, komentował je następująco: „(...) by ułagodzić gniew Boga, spowodowany występkami chrześcijan, oraz aby udaremnić wysiłki i machinacje Turków, dążących do zniszczenia chrześcijaństwa, ustanowiono cykl modlitw i prośb, które mają być zanoszone dniem i nocą przez wszystkich wiernych Chrystusa przed Najświętszym Ciałem naszego Pana, we wszystkich kościołach wspomnianego miasta [Mediolanu – przyp.red.], w taki sposób, że modlitwy te oraz prośby odmawiane są przez samych wiernych, zmieniających się co czterdzieści godzin (...).” Wiadomo też, że podobne nabożeństwa organizował w Rzymie św. Filip Nereusz, zaś św. Ignacy Loyola bardzo zachęcał do urządzania w czasie karnawału trwających dwa dni lub czterdzieści godzin wystawień Najświętszego Sakramentu, jako przebłaganie za grzechy popełnione w tym okresie. Wśród osób, które przyczyniły się nie tyle do powstania, co do upowszechnienia czterdziestogodzinnych adoracji, wymienia się również m.in. o. Tomasza Nieto, dominikanina, czy św. Antoniego Maria Zaccarię, barnabite. W każdym razie, w XVI w. uroczyste wystawienia Najświętszego Sakramentu, trwające najczęściej czterdzieści godzin, organizowane były przeważnie w sytuacjach publicznych katastrof czy niebezpieczeństwa.

Naturalnie, już w XVI w. powstawały instrukcje odnośnie tego, jak czterdziestogodzinne nabożeństwo powinno być odprawiane. Jedną z nich przygotował bł. Jan Juwenalis Ancina ze zgromadzenia braci filipinów, biskup Saluzzo. Również św. Karol Boromeusz pozostawił bardzo szczegółowe wskazówki co do sposobu sprawowania czterdziestogodzinnego nabożeństwa oraz innej, podobnej praktyki – „Oratio sine intermissione” (nieprzerwana modlitwa). Ważniejsza jednak była konstytucja „Graves et diuturnae” papieża Klemensa VIII, wydana w 1592 r. Zaprowadzała ona w Rzymie nieprzerwany cykl uroczystych wystawień Najświętszego Sakramentu, odbywający się po kolei w różnych kościołach, w każdym po czterdzieści godzin, „(...) tak, by w każdej godzinie dnia i nocy, przez cały rok, modlitwa wznosiła się bez ustanku przed

oblicze Pana”. Znamienne, że również Klemens VIII miał na uwadze przede wszystkim pokój chrześcijaństwa: „Módlcie się o zgodę wśród chrześcijańskich książąt, módlcie się za Francję [Francja była wówczas szczególnie zagrożona – przyp. red.], módlcie się, by wrogowie naszej wiary, straszliwi Turcy, którzy w swej pełnej pychy zaciekłości grożą zniewoleniem i zniszczeniem całego chrześcijańskiego świata, mogli być powaleni prawicą Wszechmogącego Boga”.

W 1731 r. papież Klemens XII wydał chyba najistotniejszą instrukcję regulującą sposób odprawiania czterdziestogodzinnego nabożeństwa, znaną później jako “*Instructio Clementina*”. Jest to w ogóle jeden z najdokładniejszych i najbardziej szczegółowych dokumentów dotyczących nabożeństw. Na przykład, według tej instrukcji, w trakcie czterdziestogodzinnego nabożeństwa Najświętszy Sakrament zawsze ma być wystawiony na głównym ołtarzu i ma się przed nim palić co najmniej dwadzieścia świec. Wszelkie rzeźby, obrazy i relikwie, znajdujące się w otoczeniu ołtarza, mają być usunięte lub zakryte. Na noc drzwi kościoła mają być zamykane, zaś kobiety muszą wyjść. Przy ołtarzu, na którym jest wystawiony Najświętszy Sakrament, nie może być w tym czasie odprawiana żadna msza, w trakcie zaś tych, które są sprawowane przy bocznych ołtarzach, nie można używać dzwonków. W świątyni musi panować skupienie i cisza. Na początek i zakończenie wystawienia sprawować należy – za wyjątkiem największych uroczystości – Mszę o Najświętszym Sakramencie, zaś drugiego dnia adoracji – Mszę Pro Pace. W trakcie procesji odbywających się po początkowej i końcowej mszy mają być śpiewane litanie do świętych. Pomimo, że Instrukcja już nie obowiązuje, to na niej właśnie są oparte również współczesne obrzędy wystawień Najświętszego Sakramentu. W Instrukcji opisane są m.in.: okadzanie hostii na określone słowa pieśni „*Tantum Ergo*” („Przed tak wielkim sakramentem”), użycie ozdobnej kapy przez kapłana niosącego monstrancję, czy błogosławieństwo Najświętszym Sakramentem.

Z czasem *Quarant'ore* zaczęło być sprawowane w nieporównanie mniej uroczystej oprawie. Ze względów praktycznych zrezygnowano też z wymogu, by odbywało się nieustannie dniem i nocą. Zezwolił na to m.in. papież Benedykt XIV, który w wydanej w 1748 r. encyklice „*Inter Cetera*” zalecał, by odprawiać przed Wielkim Postem czterdziestogodzinne nabożeństwo, które miało ochronić wiernych przed niebezpiecznymi rozrywkami oraz być formą pokuty za popełnione grzechy. Do dziś pozostało związane właśnie z okresem rozpoczęcia Wielkiego Postu i ma współcześnie charakter głównie pokutny oraz przebłagalny za grzechy popełnione przez chrześcijan w okresie karnawału. Co istotne, jest wynagrodzeniem za winy nie tylko samych uczestniczących w adoracji, ale wszystkich ich współwyznawców. Traktuje się to nabożeństwo również jako chroniące przed złem, pokusami i wszelkimi niebezpieczeństwami. Jednak, jak w przypadku każdej adoracji Najświętszego Sakramentu, ma przede wszystkim służyć pogłębieniu wiary i umocnieniu relacji z Bogiem.

Źródło: **Dominikański Ośrodek Liturgiczny**

<https://www.liturgia.pl/Czterdziestogodzinne-nabozenstwo/>